

(Oppdatert 1. januar 2020)

HVITVASKINGSRUTINER

STRAY VYRJE & CO DA ADVOKATFIRMA

1. INNLEDNING

1.1 Oversikt

For å ivareta forpliktelsene i gjeldende Hvitvaskingslov med tilhørende forskrift («hvvf» og «hvvf»), har Stray Vyrje & Co DA Advokatfirma («SVCO») vedtatt Hvitvaskingsrutiner, jf hvvl § 8 («Rutiner»).

Rutinene består av:

- En overordnet del, som gir oversikt over og anvisning på utførelsen av de ulike forpliktelsene etter hvvl.
- Vedlegg 1 Risikoanalyse
- Vedlegg 2 Dokumentasjonskrav mv ved normal kontroll
- Vedlegg 3 Særlig om registrering og bekreftelse av identiteten til reelle rettighetshavere
- Vedlegg 4 Særlig om lovbestemte forsterkede kundetiltak (herunder politisk eksponerte personer og geografiske høyrisikoområder)

1.2 Sammendrag

Før etablering av nye klientforhold som faller inn under Rutinenes virkeområde, skal det foretas *kundetiltak*. Kundetiltakene effektiviserer kravet om at SVCO er kjent med identiteten til advokatfirmaets kunder. Tiltakene består normalt i å

- registrere nærmere bestemte opplysninger
- få identiteten til klienten og eventuelle reelle rettighetshavere bekreftet
- hente inn opplysninger om klientforholdets formål og tilsiktede art

Formålet med kundetiltakene er å forebygge og eventuelt avdekke om SVCO brukes eller forsøkes brukt som ledd i hvitvasking eller terrorfinansiering.

Rutinene og anvendelsen av disse er basert på en risikovurdering av virksomheten, Vedlegg 1. Risikovurderingen knyttet til kundetiltakene må foretas før og under utførelsen av disse.

Etter at klientforholdet er etablert, skal opplysninger som registreres og dokumentasjon som innhentes i forbindelse med kundetiltakene, være gjenstand for *løpende oppfølging*. Også dette skjer ved en risikobasert tilnærming.

Kundetiltakene og løpende oppfølging omtales i pkt. 2. På bakgrunn av risikovurderingen, foretas kundetiltakene og løpende oppfølging enten på normal, forsterket eller forenklet måte.

I pkt. 3 behandles SVCOs undersøkelses- og rapporteringsplikt. *Undersøkelsesplikten* består i at det skal foretas nærmere undersøkelser hvor det avdekkes forhold som kan indikere hvitvasking eller terrorfinansiering. For det tilfelle at det etter slike undersøkelser foreligger mistanke om

hvitvasking eller terrorfinansiering, har SVCO plikt til å melde fra til Økokrim om transaksjonen, gitt at ingen av unntakene fra *rapporteringsplikten* for advokater gjelder.

I pkt. 4 behandles plikten til å *oppbevare* opplysninger og dokumentasjon som er innhentet i forbindelse med oppfyllelsen av pliktene i hvitvaskingsregelverket.

1.3 Vedtakelse av Rutiner

Rutinene er vedtatt av SVCOs Selskapsmøte v/samtlige partnere Marie-Louise Holmstedt, Magnus Stray Vyrje, Bjørn Ludwig Zwilgmeyer, Erik Flågan og Ronny-Vegard van der Meij den 2. januar 2019.

1.4 Hvitvaskingsansvarlig

SVCOs *hvitvaskingsansvarlige* er advokatfirmaets daglige leder, p.t. advokat Magnus Stray Vyrje. Hvitvaskingsansvarlig er særskilt ansvarlig for å følge opp Rutinene og for å iverksette tilstrekkelig internkontroll for at hvitvaskingsregelverket overholdes, jf hvvl § 35. Herunder skal hvitvaskingsansvarlig sørge for at ansatte og andre personer som utfører oppgaver på vegne av SVCO

- gis jevnlig opplæring, slik at de er kjent med de plikter som påligger advokatfirmaet etter regelverket, herunder advokatfirmaets rutiner for håndtering av transaksjoner
- lærer å kjenne igjen forhold som kan indikere hvitvasking og terrorfinansiering

Hvitvaskingsansvarlig skal involveres ved tilfeller av aksept av oppdrag som er underlagt forsterkede kundetiltak, ved rapportering til Økokrim, ved tilsyn og for øvrig etter behov. Hvitvaskingsansvarlig er videre ansvarlig for å holde rutinene oppdatert. Hvitvaskingsansvarlig rapporterer til SVCOs selskapsmøte.

Advokatfirmaets selskapsmøte er ansvarlig for at SVCO har tilstrekkelige systemer for å sikre etterlevelse av hvitvaskingsregelverket.

1.5 Virksomhetsinnrettet risikoanalyse

Hvitvaskingsansvarlig bekrefter at det er gjennomført *risikoanalyse* av virksomheten i henhold til hvvl §§ 7 og 9 annet ledd, jf §§ 16-18 og hvvf §§ 4-6 – 4-19. Risikovurderingen fremgår av Vedlegg 1 - Risikoanalyse. Risikoanalysen er basert på en vurdering av arten av SVCOs virksomhet og virksomhetens omfang, typer tjenester og produkter som advokatfirmaet tilbyr, typer klientforhold og klientgrupper og geografiske forhold. Formålet med risikoanalysen er å identifisere de tilfeller hvor SVCO kan være utsatt for hvitvasking.

Følgende risikokategorier er aktuelle:

- Lav risiko for hvitvasking og terrorfinansiering
- Medium risiko for hvitvasking og terrorfinansiering
- Høy risiko for hvitvasking og terrorfinansiering
- Uakseptabel risiko: Kunden skal avvises

Risikoanalysen er fundamentet for SVCOs risikobaserte kundetiltak og identifiserer hvilke klienter som skal underlegges forenklede, normale og forsterkede tiltak. Risikoanalysen er grunnlaget for SVCOs Rutiner. Selskapsmøtet er ansvarlig for at risikoanalysen holdes oppdatert. Endringer i advokatfirmaets risikoforhold skal reflekteres i fornyet risikoanalyse.

1.6 Rutinenes virkeområde

Rutinene gjelder for alle deltakere (partnere), faste og midlertidige ansatte samt for alle øvrige medarbeidere i SVCO (heretter omtalt som «ansatte»). Rutinene gjelder også for personer eller foretak som utfører tjenester på vegne av eller for SVCO. Rutinene, med vedlegg, skal være tilgjengelige for alle forannevnte.

Det følger av hvl § 4 annet ledd punkt c) at Hvitvaskingsloven og dermed også Rutinene skal følges når SVCO bistår eller opptre på vegne av klienter ved:

- Utførelse av en transaksjon
- Bistand med planlegging eller utføring av transaksjon i forbindelse med
 - o kjøp og salg av fast eiendom eller virksomhet
 - o forvaltning av klienters penger, verdipapirer eller andre aktiva
 - o åpning eller forvaltning av bank- eller verdipapirkonto
 - o fremskaffelse av nødvendig kapital til opprettelse, drift eller ledelse av selskaper
 - o opprettelse, drift eller ledelse av selskaper, fond eller lignende juridisk personer eller formuesmasser, herunder utenlandsk trust eller tilsvarende juridisk arrangement

Som *transaksjon* regnes enhver overføring, formidling, ombytting eller plassering av formuesgoder, se hvl § 2 d).

For eventuelle *bostyreropdrag* gjelder Lov om gjeldsforhandling og konkurs. SVCO påtar seg ikke slike oppdrag.

Advokater som opptre som eiendomsmegler, er omfattet av hvl, men følger særskilt regelverk for eiendomsmeglere. SVCO opptre ikke som eiendomsmegler.

2. KUNDETILTAK OG LØPENDE OPPFØLGNING

2.1 Tidspunktet for kundetiltak

Kundetiltak skal foretas ved

- etablering av klientforholdet
- transaksjoner som gjelder NOK 100 000 eller mer (gjennom en eller flere operasjoner), for klient som det ikke er etablert noe klientforhold til mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering

For SVCO vil det i praksis være alternativ 1 som er sentralt. Kundetiltak skal da utføres *før* etablering av klientforholdet, se hvl § 11 og hvvf §4 (5).

Bekreftelse av kundens og reelle rettighetshavers identitet kan unntaksvis gjennomføres *under* etablering av kundeforholdet, dersom etablering er nødvendig for ikke å hindre den alminnelige forretningsdriften og det er lav risiko for hvitvasking eller terrorfinansiering. Bekreftelse av identitetene skal i så fall skje så raskt som mulig etter etablering av kundeforholdet.

2.2 Forbud mot etablering av klientforhold eller utføring av transaksjon

SVCO skal ikke etablere klientforhold eller utføres transaksjoner dersom kundetiltak ikke kan gjennomføres, jf hvvl. § 21 (unntatt er arbeid med å fastslå klientens rettsstilling og bistand i forbindelse med rettergang, jf hvvl § 21 annet ledd).

2.3 Gjennomføring av kundetiltak

2.3.1 Innholdet i kundetiltakene

Kundetiltak omfatter

- innhenting og bekreftelse av klientens identitet på grunnlag av gyldig legitimasjon
- innhenting og bekreftelse av informasjon om den som eventuelt opptrer på vegne av klienten og at vedkommende har rett til det
- innhenting og bekreftelse av identiteten til reelle rettighetshavere på grunnlag av egnede tiltak (og tiltak for å forstå eierskaps- og kontrollstruktur dersom klienten er en juridisk person)
- innhenting av opplysninger om klientforholdets formål og tilsiktede art
- tiltak for å avgjøre om klienten, den som opptrer på vegne av klienten eller er gitt disposisjonsrett over konto eller reell rettighetshaver er en politisk eksponert person («PEP»).

Med en *politisk eksponert person* menes en person som har eller har hatt en viktig offentlig funksjon i et land, herunder stats- eller regjeringssjefer, ministre eller høyesterettsdommere. Som politisk eksponert person regnes også en person som har eller har hatt en funksjon i ledelsen i en internasjonal organisasjon.

2.3.2 Ulike typer kundetiltak

Avhengig av risikoklassifisering, se Vedlegg 1, skal det gjennomføres normale, forenklete eller forsterkede kundetiltak. Tiltakene skal tilpasses den konkrete risiko.

2.3.3 Kopier av legitimasjon og andre dokumenter som er benyttet ved kundekontrollen

Det skal tas bekreftede kopier av legitimasjonsdokumenter som er benyttet ved bekreftelse av klientens identitet. Disse skal være datert, påføres «rett kopi bekreftes» og signert av den som bekreftet kopien, jf. hvvf §6-2. Alternativt kan det på annen måte sikres tilsvarende notoritet om bekreftelsen, herunder hvem som har foretatt den og når bekreftelsen ble gjort. Det skal ellers tas kopier av dokumenter som er benyttet i forbindelse med bekreftelse av reelle rettighetshavere.

2.4 Om normale kundetiltak

2.4.1 Når skal normale kundetiltak iverksettes

Normale kundetiltak og løpende oppfølging skal anvendes når det ikke foreligger forhold som krever forsterkede kontrolltiltak og forenklet kundetiltak ikke kan foretas, se for øvrig SVCOs risikoklassifisering knyttet til «normale kundetiltak» i Vedlegg 1.

2.4.2 Innholdet i normale kundetiltak

Ved normale kundetiltak skal det i etter hvvl §§12 og 13 iverksettes følgende:

- innhente og bekrefte opplysninger om klienten (gyldig legitimasjon, firmaattest)
- innhente og bekrefte opplysninger om den som opptre på vegne av klienten (gyldig legitimasjon), herunder bekrefte at vedkommende har fullmakt til å opptre på vegne av klienten (signaturrett, prokura, stillingsfullmakt)
- avgjøre om det finnes reelle rettighetshavere i tillegg til klienten, og gjøre egnede tiltak for å identifisere disse

Dersom klienten er en juridisk person; gjøre egnede tiltak for å forstå eierskaps- og kontrollstrukturen

- innhente og vurdere opplysninger om kundeforholdets formål og tilsiktede art
- ha systemer for å avgjøre om klienten eller personer som handler på vegne av klienten eller reell rettighetshaver, er politisk eksponert person

2.4.3 Nærmere om legitimasjons og dokumentasjonskrav

De nærmere dokumentasjonskrav ved normal kontroll følger av Vedlegg 2.

Nærmere om særskilte tiltak knyttet til reelle rettighetshavere fremgår av Vedlegg 3.

2.5 Om forenklede kundetiltak

Forenklede kundetiltak kan utføres i de tilfeller der det er lav risiko for hvitvasking eller terrorfinansiering og som er nærmere angitt som omfattet av kategorien «forenklede kundetiltak» i Advokatfirmaets risikoklassifisering i Vedlegg 1. Det er en forutsetning at det ikke foreligger mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering, jf hvvl § 16.

Før forenklede kundetiltak gjennomføres, skal det innhentes tilstrekkelige opplysninger til å fastslå at vilkårene for dette er oppfylt. Forenklet kundetiltak fritar ikke for plikt til løpende oppfølging av klientforholdet. Forenklede kundetiltak utføres på den måte som angis i hvvl § 16 (2) og hvvf § 4-7. Det kan således lempes på

- krav til bekreftelse av reelle rettighetshaveres identitet
- retten til å handle på vegne av kunden (fullmaktsforhold)
- innhenting og vurdering av nødvendige opplysninger om kundeforholdets formål og tilsiktede art
- krav til bekreftelse av identiteten til personer som handler på vegne av klienten (fullmektig)

Informasjon om forhold i strekpunkt 1-4 over skal fortsatt innhentes. Vedrørende nr 1 og 3, kan det etter omstendighetene være tilstrekkelig å basere seg på informasjon fra klienten selv. Vedrørende punkt 2, kan tydelig indikasjon på stillingsfullmakt i klientselskapet (for eksempel tittel på visittkort eller offisiell epost adresse fra klientselskapet) kunne være tilfredsstillende. Krav til bekreftelse på identiteten til person som handler på vegne av klient kan etter omstendighetene begrenses til kopi av gyldig legitimasjonsdokument, uten innhenting av ytterligere dokumentasjon, eller til bekreftelse av identitet på annet grunnlag, se hvvf. § 4-7 sml. hvvl. § 12 (2) andre punktum.

Det kan aldri lempes på kravene til å bekrefte klientens identitet (gyldig legitimasjon for personklienter og firmaattest el. for juridiske personer)

2.6 Om forsterkede kundetiltak

I situasjoner der det er høy risiko for hvitvasking eller terrorfinansiering, skal kundetiltakene og den løpende oppfølgingen utføres med *forsterkede kontrolltiltak*. De forhold som på bakgrunn av Advokatfirmaets risikoanalyse, jf. tilsier forsterkede kundetiltak, fremgår av Vedlegg 1.

Forsterket kundetiltak og løpende oppfølging skal alltid foretas hvis

- klienten, personer som handler på vegne av klienten eller reelle rettighetshavere er en politisk eksponert person slik det fremgår av hvvl. § 18, jfr § 2f) eller
- dersom klient eller reell rettighetshaver er etablert i høyrisikoland som angitt i hvvf § 4-10, se nærmere Vedlegg 4.

Ved forsterkede kundetiltak skal det iverksettes ytterligere nødvendige tiltak for å sikre kjennskap til klienten, reelle rettighetshavere og klientforholdets formål og tilsiktede art. Herunder skal det innhentes opplysninger om midlenes opprinnelse.

Før klientforholdet opprettes, skal det innhentes samtykke fra Hvitvaskingsansvarlig. De forsterkede tiltakene som gjennomføres skal registreres i tilknytning til saken, på kundens kontaktkort i SVCOs CRM-system.

2.7 Kundetiltak utført av tredjepart

Det er anledning til å legge til grunn kundetiltak utført av tredjepart dersom det er inngått skriftlig avtale med tredjepart om dette, se nærmere om vilkår for dette hvvl. § 22. For utkontraktering av gjennomføring av kundetiltak, se hvvl. § 23. Adgangen til å legge til grunn kundetiltak fra tredjepart medfører ikke unntak fra plikten til å innhente, registrere og lagre opplysninger i henhold til hvvl.

2.8 Plikt til løpende oppfølging

Plikten til *løpende oppfølging* følger av hvvl. § 24. Plikten består i å holde dokumentasjon og opplysninger om klienter jevnlig oppdatert ved gjennomføring av kundetiltak. Tiltak skal uansett gjennomføres når det er tvil om tidligere innhentet informasjon er riktig eller fullstendig.

Videre skal det overvåkes at transaksjoner som utføres under klientforholdet er i samsvar med tidligere innhentede opplysninger om klienten, klientens virksomhet og risikoprofil, midlenes opprinnelse og klientforholdets formål og tilsiktede art.

Der klienten eller reell rettighetshaver er politisk eksponert person, eller nært familiemedlem eller kjent medarbeider til politisk eksponert person, skal det gjennomføres forsterket løpende oppfølging av klientforholdet

3. UNDERSØKELSE OG RAPPORTERING VED MISTENKELIGE TRANSAKSJONER

3.1 Undersøkelse

Ved forhold som kan indikere at midler har tilknytning til hvitvasking eller terrorfinansiering, skal dette rapporteres skriftlig til Hvitvaskingsansvarlig med kopi til klientansvarlig advokat. Det skal foretas nærmere undersøkelser, jf. hvvl. §25. Nærmere undersøkelser skal alltid gjennomføres hvor det avdekkes forhold som avviker fra advokatens kjennskap til kunden, kundeforholdets formål og tilsiktede art, eller en transaksjon

- synes å mangle et legitimt formål
- er usedvanlig stor og kompleks
- er uvanlig ut fra kundens kjente forretningsmessige eller personlige mønster av transaksjoner
- foretas til eller fra person i et land eller område som ikke har tilfredsstillende tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering
- på annen måte har uvanlig karakter

Opplysninger og dokumenter som er innhentet og utarbeidet i forbindelse med undersøkelsene skal registreres og lagres på kontaktens kort i advokatfirmaets CRM-system.

3.2 Rapportering

Dersom det etter nærmere undersøkelser er forhold som gir grunnlag for mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering, skal det sendes melding om forholdene til Økokrim, jf. hvvl § 26. Meldingen skal oversendes av Hvitvaskingsansvarlig.

Det skal ikke oversendes opplysninger som Advokatfirmaet mottar fra eller innhenter om klienten når advokaten fastslår en klients rettsstilling eller bistår en klient i forbindelse med rettergang.

Meddelelse av opplysninger til Økokrim i god tro medfører ikke brudd på taushetsplikt og gir ikke grunnlag for erstatningsansvar eller straffansvar med mindre det foreligger grov uaktsomhet, jf. hvvl. § 26 fjerde ledd.

Rapportering til Økokrim skal så fremt mulig skje via Altinn:

<https://www.altinn.no/skjemaoversikt/okokrim/melding-om-mistenkelig-transaksjon2/>

Dersom rapportering via Altinn ikke er mulig, skal rapportering skje ved bruk av skjema utarbeidet av Økokrim.

3.3 Konfidensialitet

Klienter eller tredjepersoner skal ikke gjøres kjent med at det foretas undersøkelser, at det er gitt opplysninger til Økokrim eller at det er iverksatt etterforskning, se nærmere hvvl. § 28. Dette er ikke til hinder for forsøk på å få en klient til å avstå fra å begå en ulovlig handling, jf. hvvl. § 28 (7).

3.4 Gjennomføring av mistenkelige transaksjoner

Det skal ikke gjennomføres transaksjoner som medfører rapporteringsplikt før Økokrim er underrettet, jf. hvvl. § 27. Økokrim kan i særlige tilfeller forby gjennomføring av en transaksjon.

Dersom det er umulig å stanse transaksjonen eller dersom stans av transaksjonen kan vanskeliggjøre undersøkelser av person som kan dra fordel av en mistenkelig transaksjon, skal Økokrim varsles umiddelbart etter at transaksjonen er gjennomført.

4. OPPBEVARING, BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

4.1 Forholdet til personopplysningsloven

For behandling av personopplysninger gjelder hvvl. kapittel 6 jf. hvvf. kapittel 6 i tillegg til personopplysningsloven og personvernforordningen.

4.2 Hva som skal oppbevares

Advokatfirmaet skal oppbevare dokumentasjon som er innhentet og utarbeidet i forbindelse med kundetiltak, undersøkelser og rapportering i henhold til disse rutinene og hvvl, jf. hvvl. § 30 (1).

4.3 Oppbevaringsmåte

Dokumenter og opplysninger som nevnt i pkt. 4.2 skal oppbevares på en betryggende måte, herunder på et medium som opprettholder lesekvaliteten i hele oppbevaringsperioden, og beskyttes mot uautorisert tilgang fra uvedkommende. Det skal foreligge sikkerhetskopier av elektronisk lagret materiale som skal oppbevares atskilt fra originalen.

4.4 Oppbevaringstid

Opplysninger og dokumenter som nevnt i pkt. 4.1 nr. 1 til 4 skal oppbevares i fem år etter at klientforholdet er avsluttet eller transaksjonen er gjennomført, med mindre lengre frister følger av lov eller forskrift. Advokater kan lagre opplysninger og dokumenter omfattet av hvitvaskingsloven § 30 så lenge klientforholdet består, også der opplysningene og dokumentene er innhentet i forbindelse med en enkeltstående transaksjon, jf. hvvf. § 6-3. Når femårsfristen er utløpt, skal personopplysningene slettes. Andre opplysninger enn personopplysninger kan oppbevares lenger, dersom det er nødvendig etter annet regelverk.

5. ØVRIGE PLIKTER

5.1 Opplæringsplikten

Det skal iverksettes tiltak for å sikre at ansatte og andre personer som utfører oppgaver på vegne av foretaket

- er kjent med de plikter som pålegger den advokatforetaket etter hvitvaskingsloven
- lærer å kjenne igjen forhold som kan indikere hvitvasking og terrorfinansiering

- er kjent med advokatforetakets interne rutiner for håndtering av slike transaksjoner.

Det skal gis jevnlig opplæring for at kunnskapen vedlikeholdes og oppdateres. Ansatte og andre som utfører oppgaver på vegne av foretaket er forpliktet til å gjennomføre slik pålagt opplæring.

5.2 Straff etter straffeloven

Uavhengig av reglene i hvitvaskingsloven, skal det avstås fra bistand til klient som rammes direkte av straffelovens bestemmelser, for eksempel § 135 (terrorfinansiering), §§ 332–336 (heleri) §§ 337–340 (hvitvasking). Ved mulighet for at bistand kan rammes av straffelovens bestemmelser, skal Hvitvaskingsansvarlig involveres.

Vedlegg I - Risikoanalyse

1. Innledning

Denne risikoanalysen er datert 1. januar 2020. Risikoanalysen er basert på en vurdering av arten av SVCO's virksomhet og virksomhetens omfang, typer tjenester og produkter som advokatfirmaet tilbyr, typer klientforhold og klientgrupper og geografiske forhold.

Risikoanalysen er fundamentet for firmaets risikobaserte rutiner og kundetiltak og identifiserer hvilke klienter som skal underlegges forenklede, normale og forsterkede tiltak. Følgende risikokategorier er aktuelle:

- Lav risiko for hvitvasking og terrorfinansiering
- Medium risiko for hvitvasking og terrorfinansiering
- Høy risiko for hvitvasking og terrorfinansiering
- Uakseptabel risiko – kunden skal avvises

Risikovurderingen skal holdes oppdatert. Endringer i SVCO's risikoforhold skal reflekteres i fornyet risikovurdering.

2. Overordnet karakteristikk av virksomheten

Tjenester

- Typiske tjenester omfattet av virksomheten
- Tjenester som virksomheten kun håndterer leilighetsvis
- Typiske tjenester som virksomheten ikke omfatter

Klienter

- Typiske klienter omfattet av virksomheten
- Klienter som virksomheten kun håndterer leilighetsvis
- Typiske klienter som virksomheten ikke omfatter

Geografi

- Typiske geografiske områder som håndteres av virksomheten
- Typiske geografiske områder som virksomheten ikke omfatter

3. Risiko vurdering av virksomheten

3.1 Typiske risikofaktorer knyttet til kjernevirksomheten

Kunder:

- De aller fleste oppdragene kommer fra tidligere eller eksisterende kunder. Advokatfirmaet har således normalt truffet Klienten eller dennes representant tidligere.
- Advokatfirmaets kunder tilhører normalt et miljø der det er lav forekomst av vinningskriminalitet
- Advokatfirmaet kunder er normalt norske privatklienter eller norske næringsdrivende selskaper, foreninger og forbund

- Næringsdrivende kunder er utgjør typisk ledelsesstyrte virksomheter, der det er enkelt å avklare reelle eierforhold
- Oppsummert risiko knyttet til Kunder: Lav risiko

Fagområder:

- Advokatfirmaet har et begrenset antall transaksjoner i virksomheten, yter normalt ikke rådgivning innenfor skatt og avgift, advokatfirmaets rådgivning knytter seg normalt til norske klienters rettsstilling
- Advokatfirmaet tilbyr bare ikke generelle tjenester innenfor lovregulerte områder
- Advokatfirmaet utfører normalt transaksjoner der verdiene av transaksjonene gjennomgående er lave
- Advokatfirmaet tilbyr ikke spesialiserte tjenester innenfor rettsområdene næringseiendom, finans, selskapsrett, skatt og truster
- Advokatfirmaet mottar ikke kontanter. Alle inn- og utbetalinger til og fra advokatfirmaet skjer via bank
- Advokatfirmaet foretar fortar normalt ikke utbetalinger fra klientkonto til tredjepersoner
- Advokatfirmaet foretar normalt bare transaksjoner til/fra EØS-land med lav korrupsjonsrisiko
- Oppsummert risiko knyttet til Fagområder: Lav risiko

Geografi:

- Advokatfirmaet foretar normalt bare utenlandske transaksjoner til/fra EØS-land med lav korrupsjonsrisiko
- Oppsummert risiko knyttet til Geografi: Medium / standard risiko

Virksomhet som kun drives leilighetsvis

- Bistand til næringsdrivende kunder i Brasil
- Oppsummert risiko knyttet til Virksomhet som kun drives leilighetsvis: Medium / standard risiko

3.2 Kundetiltak basert på risikovurderingen

Utenfor hvitvaskingslovens område

- Barnevernssaker

Forenklede kundetiltak:

- Bekreftelse av identiteten til kunden gjennomføres mer uformelt av ansvarlig advokat ifbm registrering av nødvendige kundeopplysninger i advokatfirmaets i CRM-system
- Alle inn- og utbetalinger fra/til advokatfirmaets kunder skjer via advokatfirmaets bankkonti, som kun disponeres av advokatfirmaets Hvitvaskingsansvarlige

Normale kundetiltak:

- Bekreftelse av identiteten til kunden gjennomføres formelt av ansvarlig advokat, som herunder medvirker til registrering og lagring av nødvendige identitets- og kundeopplysninger i advokatfirmaets i CRM-system

- Alle inn- og utbetalinger fra/til advokatfirmaets kunder skjer via advokatfirmaets bankkonto, som kun disponeres av advokatfirmaets Hvitvaskingsansvarlige

Forsterkede kundetiltak:

- innhente ytterligere informasjon om kunden (yrke, formuesforhold, informasjon tilgjengelig i offentlige databaser, internett, osv.)
- oppdatere informasjonen om kunden og reelle rettighetshavere oftere enn ellers
- innhente ytterligere informasjon om den tilsiktede arten av kundeforholdet
- innhente informasjon om opphavet til midlene og formuen til kunden
- innhente informasjon om årsakene til planlagte eller gjennomførte transaksjoner,
- påse at beslutningstakere innhenter godkjenning fra overordnet nivå for å påbegynne eller fortsette kundeforholdet
- gjennomføre forsterket overvåking av kundeforholdet, ved å øke antallet og hyppigheten av kontroller, og å velge ut mønstre av transaksjoner som krever nærmere undersøkelser, og kreve at den første betalingen som gjennomføres, blir gjort via en konto i kundens navn med en bank underlagt tilsvarende krav om gjennomføring av kundetiltak
- For klienter eller tredjepersoner med høy risiko for hvitvasking og terrorfinansiering kontrolleres klientens eller tredjeparts opplysninger om midlenes opprinnelse. Dette gjelder også der penger overføres fra en ordinær bankkonto. Kontrollen med klientens opplysninger på dette punktet vil avhenge av risikoklassifiseringen av kunden. Opplysningene om hvor midlene kommer fra sjekkes mot relevante kilder som ligningstall, regnskapsopplysninger mv. Detaligraden i undersøkelsene vil avhenge av klientens generelle økonomiske stilling og størrelsen på midlene som overføres til klientkonto. Dersom klientmidlene innbetales fra flere bankkontoer/kilder skjerpes undersøkelsesplikten.

Saker eller kunder som vil bli vurdert avsluttet eller avvist pga uakseptabel risiko:

- Hemmelighetsfull kunde: Kunden har vansker med å forklare inntektskilder eller vegrer seg mot å fremlegge dokumentasjon som underbygger identitet
- Uvanlige instruksjoner: Kunden ber om tjenester som ligger utenfor advokatfirmaets ekspertise. Kunden gir uvanlige instruksjoner under utførelsen av oppdraget
- Klientmidler: Klienten ber om å få tilbakebetalt tidligere innbetalte klientmidler, ber uten plausibel grunn advokatfirmaet foreta utbetalinger til tredjeperson eller ber om at tredjepersoner foretar innskudd på egne vegne
- Uvanlige forhold rundt oppdraget: Komplekse eller svært store transaksjoner. Transaksjoner som ikke synes å ha noen kommersiell verdi. Transaksjoner som innebærer tap. Klienten er ikke opptatt av den underliggende tvist, men kun gjennomføring av eventuell transaksjon via advokatfirmaets klientkonto
- Oppgjør: Oppgjør i kontanter. Betaling direkte mellom partene. Eiendomsoverdragelser som ikke følger vanlige prosedyrer for slike oppdrag. Kontanter betales direkte til klientbankkonto. Kunden benytter klientkonto som ordinær bankkonto. Overføringer og/eller mottak av penger til/fra personer/selskaper som ikke har noen naturlig forbindelse med oppdraget
- Opphav. Penger kommer fra andre enn kunden selv. Penger har uvanlig eller uidentifisert opphav
- Land. Oppdraget knytter seg til land uten regulerte tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering. Oppdraget knytter seg til land med høy forekomst av korrupsjon. Oppdraget knytter seg til land som er kjent for å ha stor narkotikaproduksjon, narkotikatrafikk eller terrorisme

- Flere rådgivere: Flere advokatforetak bistår samme klient uten at det er noen naturlig arbeidsfordeling mellom de ulike aktørene

Vedlegg 2 - Dokumentasjonskrav mv. ved normal kontroll

1. Klienten er en fysisk person

1.1 Innhenting av grunnleggende klientopplysninger

Om klienten: Følgende opplysninger skal registreres om klienten når vedkommende er en fysisk person (hvvl §12):

- Fullt navn
- Fødselsnummer, D-nummer eller dersom klienten ikke har slik nummer annen, entydig identitetskode
- Adresse

Om klients fullmektig: De samme opplysningene skal innhentes om den som handler på vegne av kunden, i tillegg til opplysninger om at vedkommende kan handle på vegne av kunden (fullmakt).

1.2 Legitimasjon

Klienten: Opplysninger om klientens identitet bekreftes ved personlig fremmøte ved gyldig legitimasjon. Etter hvitvaskingsforskriften § 4-3 er gyldig legitimasjon for fysiske personer ved personlig fremmøte er dokument som:

- er utstedt av offentlig myndighet eller annet organ som har betryggende kontrollrutiner for dokumentutstedelse, og dokumentene har tilfredsstillende sikkerhetsnivå
- inneholder fullt navn, navnetrekk, fotografi, og
- fødselsnummer eller D-nummer

For personer som ikke har norsk fødselsnummer eller D-nummer, skal legitimasjonsdokumentet i tillegg inneholde fødselsdato, fødested, kjønn og fødested. Pass er et dokument som vil tilfredsstille kravene over, men også andre ID dokumenter kan oppfylle kravene.

Ved etablering av klientforhold uten personlig oppmøte, gjelder følgende:

- elektronisk signatur er gyldig legitimasjon for fysisk person som ikke møter personlig. Dersom bekreftelse av identiteten skal skje uten personlig fremmøte, skal det i tillegg til kopi av gyldig legitimasjonsdokument innhentes ytterligere dokumentasjon som bekrefter identiteten, eller gjennomføres ytterligere tiltak, for eksempel
 - o innhenting av annen identifiserende dokumentasjon i tillegg til det som anses som gyldig legitimasjon,
 - o bekreftelse av identiteten fra en finans- eller kredittinstitusjon som er omfattet av hvitvaskingsreglene eller en tredjepart som advokaten fester tillit til (eksempelvis en annen advokat, utenlandsk notar eller lignende)
 - o innhenting av selvangivelse, lønnsslipp eller utbetaling av trygd
 - o dersom advokaten er sikker på klientens identitet, for eksempel som følge av tidligere eller pågående klientrelasjon, kan dette bekreftes ved skriftlig anmerkning fra angjeldende advokat, med begrunnelse.

Egnet tiltak kan også være å sende oppdragsbekreftelse i to eksemplarer til klientens adresse iht. offentlig register, hvorpå klienten bekrefter oppdraget ved å returnere ett eksemplar i undertegnet stand. Tiltakene skal være risikobaserte.

Klients fullmektig: gyldig legitimasjon som over, samt skriftlig dokumentasjon som bekrefter fullmakt til å handle på vegne av klient.

1.3 Reell rettighetshaver

Det skal avgjøres om det finnes en reell rettighetshaver i tillegg til kunden, for eksempel som transaksjonen gjennomføres på vegne av. Reell rettighetshaver er i siste instans en fysisk person. Dersom det er en reell rettighetshaver, skal det innhentes opplysninger som er tilstrekkelige til å vite hvem vedkommende er. Opplysninger om reell rettighetshavers identitet skal bekreftes ved egnede tiltak. Klienten skal uansett bes å informere om dette. Se Vedlegg 3.

1.4 Politisk eksponert person («PEP»)

Det skal innhentes informasjon om klienten, personer som kan handle på vegne av klienten eller reell rettighetshaver, er politisk eksponert person («PEP») eller nært familiemedlem eller kjent medarbeider for PEP. Klienten skal bes om å informere om dette. Basert på en risikovurdering, skal det iverksettes ytterligere tiltak, så som søk på internett og gjennom egnede kilder og kanaler. For ytterligere informasjon om PEP, se Vedlegg 4.

1.5 Klientforholdets formål og tilsiktede art

Opplysninger om klientforholdets formål og tilsiktede art skal innhentes fra klienten, og skal vurderes opp mot Advokatfirmaets risikoanalyse.

1.6 Informasjon om midlenes opprinnelse

Informasjon om midlenes opprinnelse skal innhentes dersom den konkrete risikovurderingen tilsier det.

2. Klienten er en juridisk person

2.1 Innhenting av grunnleggende klientopplysninger

Om klienten: Følgende opplysninger skal registreres om klienten når vedkommende er en fysisk person (hvvl §12):

- Foretaksnavn
- Organisasjonsform
- Organisasjonsnummer
- Adresse
- Navn på daglig leder og styremedlemmer, eller personer i tilsvarende stilling.

Person som handler på vegne av klient: Tilsvarende krav til opplysningene som for klients fullmektig, der klient er fysisk person, se 1.1 siste ledd.

2.2 Legitimasjon

Klienten: Opplysninger om klientens identitet bekreftes ved oppslag mot eller utskrift fra offentlig register eller firmaattest som ikke er eldre enn tre måneder.

Person som handler på vegne av klient: gyldig legitimasjon som i punkt 1.2 over, herunder skriftlig dokumentasjon som bekrefter fullmakt til å handle på vegne av klient.

2.3 Eierskaps- og kontroll struktur

Det skal gjennomføres egnede tiltak for å forstå eierskaps- og kontrollstrukturen i klienten, for eksempel gjennom innhenting av oversikt over eierforhold i klient og kopi av aksjeeierbok.

2.4 Reelle rettighetshavere

Det skal innhentes opplysninger som entydig identifiserer reelle rettighetshavere og gjøres egnede tiltak for å bekrefte dissers identitet. Reelle rettighetshavere er fysiske personer, som, alene eller sammen med nære familiemedlemmer eier eller kontrollerer mer enn 25% av det totale antallet stemmer i klient-enheten, eller for øvrig kan utøve kontroll i klienten, slik nærmere definert i hvvl § 14 (1). Se også Vedlegg 3.

2.5 Politisk eksponert person

Det skal innhentes informasjon om klienten, personer som kan handle på vegne av klienten eller reelle rettighetshavere, er politisk eksponert person («PEP») eller nært familiemedlem eller kjent medarbeider for PEP. Klienten skal bes om å informere om dette. Basert på en risikovurdering, skal det iverksettes ytterligere tiltak, så som søk på internett og gjennom egnede kilder og kanaler. Se også Vedlegg 4.

2.6 Klientforholdets formål og tilsiktede art

Opplysninger om klientforholdets formål og tilsiktede art skal innhentes fra klienten, og skal vurderes opp mot Advokatfirmaets risikoanalyse.

2.7 Informasjon om midlenes opprinnelse

Informasjon om midlenes opprinnelse skal innhentes dersom den konkrete risikovurderingen tilsier det.

Vedlegg 3 - Særlig om registrering og bekreftelse av identiteten til reelle rettighetshavere**1. Formål**

Advokatfirmaet skal kjenne klienten og dets eierstruktur og skal innhente tilstrekkelige opplysninger til å vite hvem de reelle rettighetshaverne er.

2. Definisjon

Reelle rettighetshavere er fysiske personer som i siste instans eier eller kontrollerer en klient, eller som en transaksjon gjennomføres på vegne av, jf. hvvl § 2 (1) bokstav e. Definisjonen av reell rettighetshaver må holdes adskilt fra formelt eierskap og formell kontroll. Et grunnleggende element i definisjonen er at reell rettighetshaver må være en fysisk person. I hvvl § 14 er det nærmere regulert hvem som skal identifiseres som reelle rettighetshavere.

Dersom klienten ikke er en fysisk person, stiftelse eller utenlandsk juridisk arrangement, skal advokaten avgjøre om det er fysiske personer, alene eller sammen med nære familiemedlemmer, som

- eier mer enn 25 prosent av eierandelene i den juridiske personen eller sammenslutningen
- på grunn av innehav av aksjer, andeler eller medlemskap kontrollerer mer enn 25 prosent av det totale antallet stemmer i den juridiske personen eller sammenslutningen
- har rett til å utpeke eller avsette mer enn halvparten av den juridiske personen eller sammenslutningen
- på grunn av avtale med eiere, medlemmer, den juridiske personen eller sammenslutningen, vedtekter eller tilsvarende, kan utøve kontroll i samsvar med a) til c) over
- på annen måte utøver kontroll over den juridiske personen eller sammenslutningen

Dersom en eller flere fysiske personer gjennom kontroll over en eller flere juridiske personer, stiftelser, utenlandske juridiske arrangementer eller andre sammenslutninger utøver kontroll over annen juridisk person eller sammenslutning på en måte som angitt i første ledd, skal den eller de fysiske personene anses å utøve kontroll også over den sistnevnte juridiske personen.

For identifisering av reelle rettighetshavere i stiftelser gjelder følgende:

- dersom en fysisk person er styremedlem eller daglig leder i stiftelsen, er vedkommende reell rettighetshaver
- dersom en fysisk person uttrykkelig er angitt til å utpeke et flertall av styremedlemmene i stiftelsen, er vedkommende reell rettighetshaver. Dersom en juridisk person uttrykkelig er angitt til å utpeke et flertall av styremedlemmene i stiftelsen, er reelle rettighetshavere i den juridiske personen også reelle rettighetshavere i stiftelsen
- Dersom en fysisk person har avgitt grunnkapital til stiftelsen, er vedkommende reell rettighetshaver. Dersom andre enn fysiske personer har avgitt grunnkapital til stiftelsen, er reelle rettighetshavere i avgiveren også reelle rettighetshavere i stiftelsen
- Dersom en fysisk person er tilstått særlige rettigheter i medhold av stiftelsesloven § 9 første ledd bokstav d, er vedkommende reell rettighetshaver. Dersom andre enn fysiske personer er tilstått særlige rettigheter i medhold av stiftelsesloven § 9 første ledd bokstav d, er reelle rettighetshavere i den som er tilstått særlige rettigheter, også reelle rettighetshavere i stiftelsen

- Dersom en fysisk person uttrykkelig er angitt som destinatar, er vedkommende reell rettighetshaver. Dersom andre enn fysiske personer uttrykkelig er angitt som destinatar, er reelle rettighetshavere i destinataren også reelle rettighetshavere i stiftelsen.

For reelle rettighetshavere i utenlandske trustar eller lignende juridiske arrangementer, skal det identifiseres følgende personer:

- Oppretter
- Forvalter
- Beskytter
- begunstigede eller, dersom individuelle begunstigede foreløpig ikke kan identifiseres, kretsen av begunstigede som har en hovedinteresse i opprettelsen eller forvaltningen av trusten eller det lignende juridiske arrangementet
- enhver annen fysisk person som ved direkte eller indirekte eierskap eller på annen måte utøver kontroll over trusten eller det lignende juridiske arrangementet

3. Tiltak

Hvilke tiltak som anses egnede til å bekrefte identiteten til reelle rettighetshavere beror på hvilken grad av risiko som følger med klienten. Følgende tiltak vil etter forholdene kunne være egnet til å bekrefte identiteten til reelle rettighetshavere (listen er ikke uttømmende):

- etterspørre relevante data og dokumentasjon fra klienten, herunder for eksempel aksjeeierbok/utskrift fra aksjeeierregisteret, oversikt over aksjonæravtaler som regulerer eier- og stemmeforhold, oversikt over organisasjonsstrukturen i et konsern
- innhente relevante data og dokumentasjon ved å benytte offentlige registre over reelle rettighetshavere
- kontrollere mottatte og innhentede opplysninger mot f. eks norske og utenlandske næringslivsbaser
- spørre klienten om transaksjonen utføres på vegne av andre fysisk personer, og i så fall hvem dette er, og
- innhente relevant informasjon på annen måte

Den praktiske identifisering av reell rettighetshaver og bekreftelse av identitet kan ikke ved normale kundetiltak overlates i sin helhet til klienten. Det er med andre ord ikke tilstrekkelig å spørre foretaket om hvem reell rettighetshaver er, også bygge på dette svaret uten egne bekreftelser av opplysninger som gis. Det skal alltid vurderes hvorvidt data som fremlegges av klienten er tilstrekkelig betryggende. Det er normalt tilstrekkelig til å bekrefte den reelle rettighetshaverens identitet at det fremlegges henholdsvis aksjeeierbok/utskrift fra aksjeeierregisteret, eller stiftelsesdokumentasjon hvis foretaket er nystiftet i tillegg til at kunden spørres om det er andre som på annen måte kontrollerer klienten. Det må dokumenteres hva som er gjort for å identifisere reelle rettighetshavere.

Vedlegg 4 - Særlig om lovbestemte forsterkede kundetiltak

Uavhengig av risikovurderingen i Vedlegg 1, skal det alltid gjennomføres forsterkede tiltak i de situasjoner som fremgår under.

1. Forsterkede kundetiltak knyttet til politisk eksponert person

1.1 Definisjoner

Definisjonen av hvem som er *politisk eksponerte personer* (heretter "PEP") er inntatt i hwl. § 2. Reglene om forsterkede kundetiltak for PEP kommer til anvendelse hvor noen av følgende personer er en PEP:

- Klienten
- Den som handler på vegne av klienten
- En som er gitt disposisjonsrett over en konto eller et depot
- En som er reell rettighetshaver i klienten

Reglene gjelder også hvor noen i listen her er nært familiemedlem eller kjent medarbeider til en PEP.

For PEP skal forsterkede kundetiltak alltid anvendes. En person er å anse som en PEP når denne innehar eller har innehatt et høytstående offentlig verv eller stilling. Med *innehaver av høytstående offentlig verv eller stilling* menes:

- statsoverhode, regjeringssjef, minister eller assisterende minister. Dette omfatter bl.a. statssekretærer
- medlem av nasjonalforsamling
- medlem av høyere rettsinstans som treffer beslutninger som ikke eller bare unntaksvis kan ankes. Dette omfatter høyesterettsdommere og lagdommere
- medlem av styre i riksrevisjon, revisjonsdomstol eller sentralbank
- ambassadør, chargé d'affaires eller militær offiser av høyere rang. Militær offiser av høyere rang vil omfatte militær offiser av høyere rang i hæren, luftforsvaret og sjøforsvaret. De gradene som må anses å være omfattet, er general, generalløytnant og generalmajor (dette tilsvarer admiral, viseadmiral og kontreadmiral i sjøforsvaret)
- medlem av administrativt, ledende eller kontrollerende organ i et statlig foretak,
- direktør, styremedlem eller annen person i øverste ledelse i internasjonal organisasjon. Eksempler på internasjonale organisasjoner er FN, Europarådet, institusjonene i EU og EFTA, NATO og WTO.

Med *nært familiemedlem* menes foreldre, ektefelle, registrert partner, samboer og barn, samt barns ektefelle, registrert partner eller samboer (ikke søsken).

Med *kjent medarbeider* menes en fysisk person som er kjent for å

- være reell rettighetshaver i juridisk person, sammenslutning eller utenlandsk juridisk arrangement i felleskap med PEP
- ha nær forretningsforbindelse til en PEP
- være eneste reelle rettighetshaver i juridisk person, sammenslutning eller utenlandsk juridisk arrangement som i realiteten er etablert for å begunstige en PEP.

1.2 Tiltak, jf. hvvf §18 og §24

Loven krever at SVCO skal ha til rådighet egnede tiltak/verktøy for å fastslå om klienten, personer som handler på vegne av klienten eller er gitt disposisjonsrett over en konto eller et depot eller reelle rettighetshavere er en PEP eller har nær tilknytning til en PEP.

Som minstekrav skal man rutinemessig be klienten om informasjon om hvorvidt vedkommende innehar eller har innehatt en posisjon som omfattes av PEP-definisjonen, eventuelt om vedkommende er i nær familie eller er kjent medarbeider til en PEP. Dersom det foreligger oppfordring til det vil det også være aktuelt å gjennomføre ytterligere tiltak for å identifisere PEP'er, som å foreta søk på Internett, i databaser eller lignende.

Ved etablering av klientforholdet skal klienten normalt fylle ut et standardisert egenerklæringsskjema i advokatvirksomheter hvor dette er en relevant problemstilling, der klienten bekrefter om klienten selv eller klientens nærstående er en PEP. Advokaten skal ikke etablere kundeforhold til eller gjennomføre transaksjoner på vegne av klienten før advokaten har innhentet tilstrekkelige opplysninger til å fastslå om klienten er en PEP, dvs. før egenerklæringsskjemaet nevnt i forrige avsnitt er innhentet.

Ved etablering av klientforhold som rammes av bestemmelsene om PEP og i situasjoner med et eksisterende klientforhold hvor en i den relevante personkretsen blir en PEP skal det:

- innhentes samtykke fra hvitvaskingsansvarlig før etablering eller opprettholdelse av kundeforholdet
- treffes egnede tiltak for å fastslå opprinnelsen til kundens formue og den kapital som inngår i kundeforholdet eller transaksjonen, og
- føres forsterket løpende oppfølging med klientforholdet, jf. hvvf § 24 tredje ledd.

Disse tiltakene skal gjennomføres i minst ett år etter at den politisk eksponerte personen avsluttet stillingen eller vervet. Hvorvidt det skal fortsettes med forsterkede kundetiltak, beror på en risikovurdering.

2. Forsterkede kundetiltak som følge av tilknytning til lovbestemte geografiske høyrisikoområder, hvvf. § 4-10

Dersom klienten eller reell rettighetshaver er etablert i følgende land skal det alltid gjennomføres forsterkede tiltak:

- Afghanistan
- Bosnia -Hercegovina
- Guyana
- Irak
- Laos
- Syria
- Uganda
- Vanuatu
- Yemen
- Etiopia
- Sri Lanka
- Trinidad og Tobago
- Tunisia
- Iran

- Nord-Korea
- Pakistan

#